

KREŠTAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDELU NA 16 STRANACH.

Predplatná cena:

Na celý rok 2 zl. — kr.
Na pol roka 1 > — >
Na štvrt roka — > 60 >
Jednotlivé číslo 4 kr.

Spisujú a vydávajú:

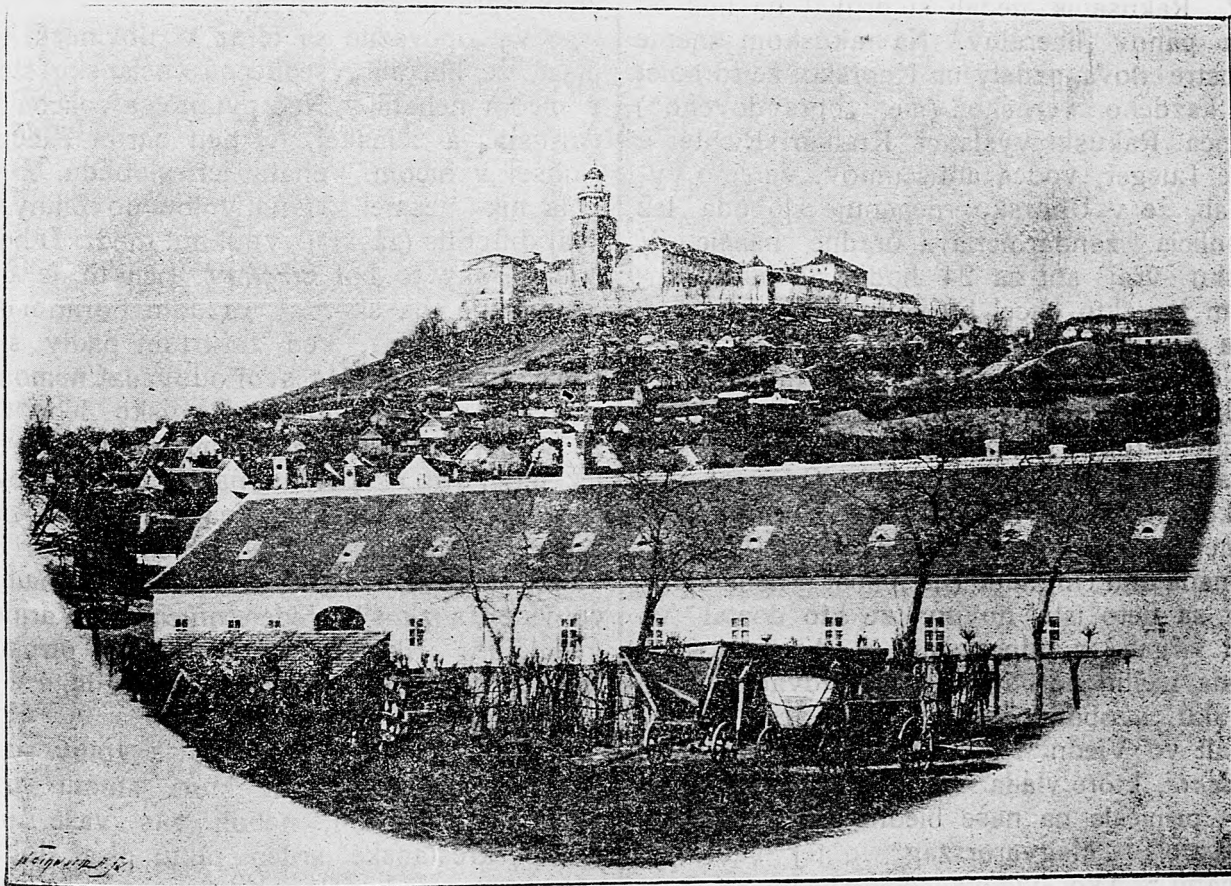
MIKULÁŠ LEPSÉNYI
a **GERHARD NÉMETH.**
Dočasný hlavný spolupracovník:
JOZEF N. JANDA.

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti
VIII. ker., Práter-úlica 44.

sem sa majú posielat predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.
Cena jedného 5 stúpcového malého riadku je 10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.

„Opravdová“ ohavnosť.

Liberáli píšu i po slovensky, ale len k tomu cieľu, aby dobrý ľud náš slovenský ba- | zrejme lže a klamstvá púšťajú teraz do sveta, že sa im rozumný človek len zasmiať musí.

Pannonhalma.

lamútili a na falošné cesty ho zaviedli. V slo- | Počujte len! tie opravdové klamstvá! — „Skvelé
venských liberálnych novinách svojich také | víťazstvo liberalismu sme predvídali,“ a zase:

S úprimnou dôverou prosíme priateľov našich zásad, aby naše noviny s apoštolskou horlivosťou rozširovali, pretože semeno našich vznesených úmyslov len tak budeme môcť rozsiať široko a sebe budúcnosť zabezpečiť.

Kreštania! kupujte len u kreštanov!

liberálna strana vraj „nielen tu doma získala lásku a oddanosť skoro celého obyvateľstva, lež vydobyla si všeobecnú úctu aj za hraniciami krajiny.“ Takto luhajú do sveta dobre platení liberálni novinkári a opovážia sa čarbať, že „liberálna strana“ veľmi dobre „je zapísaná v srdciach slovenského ľudu.“

Nuž, čo poviete, bratia na tieto opovážlivé slová pánov opravdových liberálov? To „skvelé“ víťazstvo a tá „všeobecná úcta aj zahraničiami“ najlepšie vysvitá z toho, že noviny cudzích krajín s tým najväčším pohoršením písaly o uhorských voľbách a pomenovali ich „*europjským škandalom!*“ („Frankf. Z.“)

Vo Viedni tiež požíva Uhorsko takú úctu, že Bánffy utekať musel do Viedne a prosiť, aby sa rakúski ministri nehnevali na liberálov našich a na vládne noviny „Nemzet“, ktoré ostro písaly o rakúskych pomeroch a radu chcely dávať Rakušanom, ako majú liberalismus brániť. Rakušania nedali si brnkáť na nos od našich pánov liberálov. Na rakúskom sneme také ostré slová padaly na Uhorsko, že to boľeť musí každého verného (nie „opravdového“) vlastenca. Rakúski vyslanci, Kramář, Richter a zvlášte Lueger, vodca antisemitov, verejno vypovedali, že v Uhorsku nepanuje sloboda, lež len polícia, žandármeria a úradné násilie. V Rakúsku vraj ani za 24 hodín nebol by ministrom ten, kto chcel by voľby tak prevádzať, ako sa previedly v Uhorsku.

Nuž hľa toto je tá „úcta za hraniciami.“ Niet divu, že noviny „Magyarország“ nie sú spokojné s touto „úctou za hraniciami,“ a ostro napádajú Bánffyho a píšu takto: „Od mesiacov, ba rokov nadávajú Maďarország v rakúskom parlamente. . . Uhorsko je teda vydané Austrii auf Gnade und Ungnade (na milosť a nemilosť.)“ Pýtajú sa tieto isté noviny, že kto dostal vo Viedni virgas? a odpovedajú, že virgas dostala svoboda nášho národného rozhodovania. Túto maďarskú svobodu rozhodovania vraj „vyvirgasovali vo Viedni“. . . „Hanbíme sa za to *uponíženie*, ktoré vládá — neviem, koľký to už raz — priniesla na naše biedne hlavy.“ Takto píše časopis „Magyarország“ o tej „úcte za hraniciami.“ Ako vidíme, dostali sme za hraniciami „*virgas*,“ ale nie „všeobecnú úctu“ po voľbách.

Ale „opravdovým“ kresťanom darmo to budeš ukazovať čierno na bielom. Oni v „opravdovej“ šialenosti svojej predsa vždy čarbať budú o „úcte liberálov za hraniciami.“ Čarbať budú vždy, že ľudová strana „nesvedomito huckala“ voličov. Nuž pravda! Keď ľudová strana napomínala voličov, aby nepredávali sa za korhelicu, za judášsky groš, aby ticho a

trpezlivo stáli i v blate a na dáždi, to bolo „nesvedomité huckanie.“ Ale keď v Dolnom-Kubíne liberáli a židi pľuvali a zauchovali ľudových voličov, keď Mateja Janofu tak kopnuli, že mrzákom zostal, to už bolo rozumné užívanie volebného práva „rozšafných voličov.“

„Opravdoví“ kresťania oškľivo luhajú, keď čarbú o „huckaniach“ ľudovej strany. Mali ste byť v Púchove na voľbe, tam by ste boli videli, ktorí páni „huckali“ voličov — ako „Alk.“ č. 276. písal — takto: „Man muss sie erschlagen, *diese Hunde*; erschlagen Sie jeden Pfaffen, der daher kommt.“ Nuž, páni opravdoví kresťania, toto je tá opravdová kresťanská láska? Písali ste, že vy „nečiníte rozdiel medzi pohanom a kresťanom,“ a že každého človeka rovnako „prituľujete k prsiam vašim. No pekne ste nás „prituľovali“ v Púchove, v Trnave, v Kubíne atď. „*Diese Hunde*,“ to je výraz opravdovej kresťanskej prituľujúcej lásky? Nie, to je znak opravdovej ohavnosti.

Vy opovážite sa teraz v novinách vašich písať, že liberáli „všeobecnú občiansku slobodu v ničom nehatili.“ Nuž pýtajte sa voličov voľby varínskej a žilinskej, či pán barón Kloch štacionšef v ničom nehatil ich slobodu. Z Dlhopola nik nespel ísť na voľbu do Žiliny, lebo vraj difteritis (záškrt) vypuknul medzi Dlhopolci. Vieme, aký to bol *záškrt*. Len to je čudno, že aj inde, ba skoro v každom hornom okrese vypuknul záškrt, keď záškrtom padly stá, ba tisíce voličov, a hlas svoj odovzdať nemohly.

My nežalujeme sa na vojsko, lebo vieme, že vojaci neprišli dobrovoľne do našich dedín, lež plnili len rozkaz im naložený. Ako by sme sa žalovali na vojsko? Veď videli sme smútne tváre statočných vojakov, officírov, ktorí i slovami výraz dali svojej rozhorčenosti nad tým, čo videli a zkusili. Jeden officír vo Varíne povedal, že „jako dobre musí byť otrokovi v Afrike!“ Prečo to povedal? Odpovedajte si sami, páni opravdoví kresťania!

Vy píšete, že „predsedovia voľby sú skutoční beránkovia boží, ktorí snímu hriechy sveta.“ Ale prosím, nebolí vás vaše „opravdové“ kresťanské srdco takto písať dobrému, nábožnému ľudu slovenskému? Teda predsedovia voľby v ničom sa neprevinili? Nuž, a prečo písal vládny „Pesti Hirlap“ o čačianskom predsedovi, že „hlúpostou svojou pokazil voľbu?“ Prečo písal i židovského náboženstva novinkár v „Budapesti Hirlap“-e, že varínska voľba bola „galád választás,“ *ohyzdná* voľba? Teda i liberálne noviny, ba i statočný žid uznal a netajil, že akí to boli švárni „beránkovia boží“ tí páni predsedovia, ktorí vám to „skvelé víťazstvo“ vybojovali.

Vy opovázate sa písať, že pri terajších voľbách bola so strany predsedov voľby potrebná duplovaná obozretnosť a vážnosť, *aby prekazili* pletiechy ľudovej strany. Nuž páni opravdoví kresťania, či pomysleli ste si dobre, tú ohavnosť, ktorú ste prezradili s týmito väčšími slovami? Teda úľahou predsedov voľby bolo, *„aby prekazili“* ľudovej strany víťazstvo? To sme veru nevedeli, že predseda voľby k tomu skladá *prísahu*, aby „prekazil“ daktorú stranu. Opravdoví kresťania prezradili nám teraz *mnoho*, a to si dobre zapamätáme. Len to pripomenieme teraz, že milostivý kráľ náš v Budíne na srdco kládnul hlavným županom, aby *„bez rozdielu strany a náboženstva“* všetkým občanom pravdu vysluhovali. Nuž ale opravdoví kresťania predsa opovazujú sa verejno hlásať, že potrebné bolo, aby predsedovia *„prekazili“* ľudovú stranu.

Musíte mať krátky rozum a krátku pamäť páni opravdoví kresťania, keď ste na tie krásne slová kráľovské zabudli.

Lež ešte väčšiu hlúposť, ba nevysloviteľnú ohavnosť spáchali ste, keď písali ste v č. 34. vašich novín takto: „Preto vo svojej bohaprázdnoti vymysleli a vám nesvedomite nahúdli, že vám idú brať vieru. A vy ste túto *podlú lož*, žiaľbohu mnohí uverili.

Nuž páni opravdoví kresťania, viete jaké napomenutie dostali naši biskupi z Ríma? Či tam nestálo, aby biskupi *„vojvodili v úzkostach spoločnej vlasti, bojovať boje Pána?“* A či neviete, že naši biskupi roku 1893. vo svojom spoločnom pastierskom liste takto písali veriacim: „Vyvolávame vás, . . . aby ste i vy pristanuli sem k nám, . . . aby sme . . . jedným srdcom a jedným duchom spoločne a svorne *bránili si svoju vieru“!!!*

A vy páni opravdoví, v nesmiernej drzosti predsa píšete, že bojovať za vieru, brániť si vieru, že je to „nesvedomité heslo,“ „figeľ,“ „huncútstvo“ a *„podlá lož.“* Či viete, koho ste s tým urazili?

Či to nenie opravdová ohavnosť?

No dobre budete „zapísaní v srdciach slovenského ľudu!“

x-y.

POLITICKÉ CHYRY.

Predseda snemovne veľmožov, starý Jozef Szlávy následkom chorľavosti ustavične tento nádherný stav opustil; už je aj vymenovaný nový predseda v osobe Vilhelma Tótha. Julo Szapáry tedy darmo sa škrábal štvornožky za touto hodnosťou, nepodarilo sa mu ju obsiahnuť.

Noví biskupi. Rožňavským biskupom zostal Ján Ivánkovics; lugošským biskupom ale dr. D. Radu.

Napadnuté mandáty. Výbor mandáty verifikujúci bude mať roboty hoc koľko. Premnohé mandáty sú napadnuté. Len to je čudná vec, že ešte i mameluci sa opovážia mandáty Iavičiakov napadať; tak napr. aj mandát Apponyho je napadnutý. To zaiste preto činia, aby odstránili pozornosť už raz od tých komisností, ktorých sa liberálni panáci proti citu a svedomiu ľudskému pri voľbách dopustili.

Bulharské voľby sú už pred dvermi. Minister vnútra rozkázal všetkým vrchnostiam, aby nedovolily nikomu hranice spravodlivosti prestúpiť. Keď ale vodcovia Iavičiaski boli u panovníka na výsluchu, Cankov predsa prosil, aby voľby indiferentné ministerstvo viedlo. Načo mu panovník odvetil, že i on bol ministropredsedom a preto pred voľbami neprepustil miesto indiferentnému ministerstvu.

Bánffy nenie istý. Jedny rak. noviny v úvodnom článku sa zaoberajú s terajšími pomerami. A tieto noviny tvrdia, že polozenie Bánffyové je veľmi neisté. On totižto nechal privržencov Tiszových poprepádať pri volbe a tak poslušnosť mameluka sebe zabezpečiť. Lenže to tak nepôjde, jako si to pán Bánffy predstavoval, lebo Tisza sa s tým neuspokojí. Kto vie, či si väčšina nestane k Tiszovi? Boj sa chystá proti Bánffy, nielen v radoch Iavičiakov, lež i v radoch mamelukov.

Židovskí ablegáti. V novej snemovni vyslancov je 12 židovských ablegátov: E. Barta, F. Chorin, F. Heltai, M. Mezei, A. Neumann, A. Keményi, A. Nagy, J. Rosenberg, L. Samuel, S. Visontai, B. Weisz, T. Wolfner.

Napadnuté mandáty. Aby ctení čitatelia vedeli, ktorých otcov vlasti mandáty sa napadly, tu ich podávame: Dezidera Biedermanna, Adalberta Mezössyho, Michala Jurissa, Edmunda Gajáriho, Fraňa Kornissa, Fraňa Simu, Tivadara Wolfnera, gr. Alberta Apponyho, Ladislava Lukácsa, Jula Szentiványiho, Jána Hocka, Jula Várossyho, Antona Tibáda, Mikulaša Zayho, Ludevíta Holló, Jula Mattyasovszkyho, Leva Lánczyho, Alexandra Šipekyho a ugodský mandát.

Krajinský snem.

Už sme spomenuli, že 26. nov. zahájil Veličenstvo zasadnutie krajinského snemu po týchto posledných voľbách.

Vnutorné záležitosti snemu sa usporadovaly. Konečne 30. nov. bola voľba snemovni. Za predsedu bol zvolený Dezider Szilágyi; za podpredsedov A. Berzeviczy a Ludevít Lang. Za zápisníkov boli zvolení: gr. Alexander Teleki; Vilem Lehoczky, Anton Molnár, Viktor Josipovics, gr. Kalman Eszterházy; Mikuláš Lakatos.

1. dec. V snemovni veľmožov za zásadníkov boli vyvolení: gr. Anton Csiráky, Jozef Gáll, gr. Karol Kornisz, Ján Latinovics, br. Fraňo Nyáry, br. Jozef Rudnyanszky, gr. Emerich Széchenyi, gr. Bartolomej Széchenyi. Potom sa ešte utvorily výbory, s čím zasadnutie koniec vzalo.

V snemovni vyslancov predostrel minister financií L. Lukács rozpočet krajinský na r. 1897. A v snemovni vyslancov sa volily výbory.

2. dec. sa losovali napadnuté mandáty, ktorému výboru dozorskému sa odovzdať majú. Medzi zápisníkov snemovne sa aj jeden ľudak dostal, Štefan Rakovszký. Potom sa zvolil výbor, ktorý má spracovať odpis na kráľovskú reč, pre ktorú napádali Bánffyho Polónyi a Kossuth.

Povinnosť vodcov.

To by som ani spomenúť nemusel, že je tu reč o vodcoch ľudových, totižto o tých mužoch, ktorí sú povolani ľud riadiť, ktorí sú v takom položení, že svojím vlivom, vzdelanosťou a svedomitosťou môžu ľudu veľmi na ošoh byť.

Povinnosť týchto s koncom volieb nevzala koniec. Keď im pán Boh i po voľbách nechal prajnejšie hmotné položení, plyn, vedu, vznesené povolanie, tedy i s tymito prednosťami a právam spojené povinnosti nesmia so seba striasť.

So započatej cesty sa nesmieme vrátiť, lež po nej napredovať musíme.

Že voľby nevypálily tak, ako sme si mysleli, to nás nesmie zroniť, ba ešte viac má nás povzbudzovať k tomu, aby sme odstránili všetky tie prekážky, ktoré zastaly cestu úplného víťazstva ľudových zásad.

Povinnosť vodcov ľudových je teda, aby oni všemožnými poctivými spôsobami sa usilovali neodvislých veriacich kresťanov dobrej veci získať, keď snáď doposiaľ títo mámení, zvedení a v nasledovaní hlasu presvedčenia hatení boli. Duchovní musia nástojiť, aby tých svojich spolubratov v Kristu, ktorí bojzlivostou, túžením za hodnosťami, strachom pred liberálmi v tábore liberálov zbudzovali oduševnenosť, aby neboli snáď ani chladní, ani teplí, nechceli sa zamiešať ani na ľavo, ani na pravo — hovorím duchovní sú povinní takýchto na dobrú cestu priviesť prosbou, vysvetlením vecí, zvlášte ale vrúcnou modlitbou.

Taktiež duchovní sa majú vynasnažovať do ovčince ľudového priviesť i svetských pánov kresťanských, ktorí sa tešia neodvislosti, neni sú utisnutí na úrad, aby vyžili, neni sú otrokami liberálnych pašalíkov.

Nie menej majú sa i o to starať, aby aj ich obecné ovce, jednoduchí kresťanskí občania, ktorí doposiaľ blúdili v tme liberalismu následkom časných ohľadov, aby tedy aj takíto celkom si osvojili kresťanského ducha.

Lenže i celkom pospolití a každodenne ťažkou, ale statočnou prácou chlieb si zarábajúci občania môžu veľmi vážny zástoj hrať v tomto ohľade; vierou prejdení, a za zásady kresťanské žiť a mŕieť hotoví kresťan — bárs i

nevládze statkami a vzdelanosťou — veľa môže prispieť k blahu ľudovej strany, keď on dôrazne nahovára a prosí svojích súdruhov.

Mnohí sa ponosovali, že pustošia medzi nimi Judáši; mnohí sa odvolávali na príklad i duchovných Judášov, že prečo by oni nemohli peniaze prijať, rychtárstvo si nadobudnúť, keď vraj tamten, abo tento duchovný za ľudovú stranu sa ani tej najmenšej obeť nepodrobí, ba čo viac s mamelukmi sa kamaráti?!

To nenie múdre smýšľanie; také listy — máme nádej, — že v budúcnosti nebudeme musieť čítať. Lebo kto sa tak vyhovára a po zlej ceste i ďalej kráčať mieni, ten veľmi chudobné svedectvo vystavuje o sebe, ten veľmi krátkym rozumom vládne.

Apoštolov bolo totižto dvanásť, a bárs im Spasiteľ tri roky ustavične kázal, skvelým príkladom svojho života cestu dokonálosti neprestajne ukazoval, predsa sa našiel medzi nimi Judáš. Či ale čítame o dakom z prvých kresťanov, že by bol na zlú cestu stúpil a svoje zlostné jednanie príkladom Judáša oprávňoval a vyhováral?? Nie, lebo prví kresťania viac si vážili dušu, nežli telo, viac si vážili čisté svedomie, jako časný zisk hmotný, abo mravný; viac poslúchali Boha, jako nesvedomité rozkazy ľudí.

A tak keď s jednej stránky vodcovia sú v svedomí zaviazaní odpadlých navrátiť a na dobrú cestu priviesť; s druhej strany kresťanské obecenstvo je tiež povinné dľa ich rady sa chovať.

Odvolávanie na pohoršlivé príklady, je len toho dôkazom, že taký aj ďalej chce zástoj Judáša hrať a v pokrytstve zaťato zotrvať. Beda síce pohoršujúcim, lenže beda i tým, ktorí sa pohoršujú a za zlým príkladom iných idú.

Ľudová strana len tak sa zmôže a kresťanstvo len tak bude kvitnúť v Uhorsku, jestli vodcovia dvojnásobnou horlivosťou vytrvajú na bojišti, a jestli i obecní privrženci s dôveryplnou oddanosťou sa budú pridržáť svojich vodcov.

Jožko Prísny.

Komlóssy a Kresťan.

Dlho som rozmýšľal nad tým, či mám pomery medzi Komlóssym a Kresťanom jestvujúce spomenúť, abo nie. Konečne som sa odhodlal, že to predsa urobím.

Ctení čitatelia, zaiste sa viete rozpačovať, že Komlóssy, cirkevný hl. škôldozorca, ostrihomský kanoník, pápežský kaplán atď. bol vystúpil proti ľudakovi v stupavskom okrese. On i zvíťazil, jakými prostriedkami, to je vec jeho a jeho svedomia; nás do toho nič, my len za svoje skutky sme pred Bohom zodpovední.

Tri zásielky boli v Krestane uverejnené, ktoré som ja nepísal, ktoré ale som musel uverejniť v Krestane, čo v časopise ľudovej strany, proti ktorej pán Komlóssy bojuje, a ktorej z ruky on vyrval istý mandát. Keď pán Komlóssy vystúpil na verejné bojište, mohol vedieť, že verejnému kritikovaniu nevyhne.

Už je po voľbách, s osobou p. Komlóssyho sa nezaobráame; a on predsa nemá pokoja! Pred kňazmi sa vyhráždal, že hl. redaktora Krestana, Jozefa Jandu vyoflinkuje na verejnej ulici, keď sa s ním stretne. Či vie pán Komlóssy, čo prepoštkanoník, že kňaza uderiť, je toľko, ako vytvoríť sa z lona cirkve, či vie on, že kto uderí kňaza, je kliatbou cirkevnou ztížený? Pán Komlóssy ale i ďalej pokročil, a povedal, že Jozef Janda nemôže sa menovať viac jeho bratom v Kristu; či ale pán Komlóssy môže si privlastňovať braterskú lásku v Kristu, keď okrem zauškovania ešte i na to sa odhodlal, že hrozne sa vypomstí na mne?! Ja sa ale toho všetkého nelakám; svedomie mám v poriadku; dľa slov Kristových nebojím sa toho, kto môže telo zabiť, lež len toho, kto s telom i dušou vládze do priepasti večnej uvrhnúť. Kto veri, ten z viery žije!

Pán Komlóssy sa ale i proti Krestanu hrozne oboril, že je to hnusný, komisný a pánslavský časopis, tak jako i kňazi sú pánslavi v stupavskom okrese. A vraj on je preto nepriateľom ľudovej strany, lebo i táto je pánslavská atď. A sa vyslovil, že v boji proti tomuto pánslavismu chce on žiť a mrieť.

Keď pán Komlóssy miluje pravdu, a nefubi ne-svedomite pomlúvať, pred Bohom i svetom je zaviazaný svoje obviňovanie dokázať. On musí aspoň jedno číslo Krestana nám ukázať, v ktorom sa zjavil pánslavistický smer; keď to neučiní, jeho obviňovanie považujeme len za nerozvážené pomlúvanie!

Pána Komlóssyho ešte len o to prosíme, aby si pomyslel na tie časy, v ktorých vrbovským vyslancom bol; a nesmie zabudnúť ani to, že i teraz nezastupuje maďarský okres. Čo ale som len tak pobočne chcel poznamenať.

Keď p. Komlóssy tak hrozne nenávidí mňa a Krestana, ja zato nemôžem; toľko ale môžem povedať, že ho ja nenávidím, nebudem ho nenávidieť ani vtedy, keď by i tú sľubovanú hrozbu previedol na mne, lež len stým sa uspokojím, že jesto Beha na nebi, ktorý všetko vidí, a ktorý dobré odpláca a zlé tresce.

Jozef Janda, kaplán a redaktor Krestana.

Dolu s klobúkom pred ľudom.

Tak potechy plný obraz ešte nikdy nevideli ľudia v tomto storočí v celej Europe, jaký obraz ukazovalo Uhorsko v posledný čas, behom kortešačky a volieb.

Na jednej strane boli v pánskom rúchu oblečení, všetkými právami obdarení, s četníkmi a vojakmi rozkazujúci pašovia, ktorí nemilosrdno utlačili právo ľudu, na ktoré on 5 rokov čaká, za ktoré on päť rokov toľké dane peňazí a krve platí, ktoré ale len v tom páde užít môže, keď seba a svoje presvedčenie sťa dajaký tovar predá a svoje svedomie peniazmi zakúpiť nechá.

Na druhej strane stál daňami obsypaný, všelijakými figlami zmorený, vo viere nešetrený ľud, ktorý nenie sprostý, lež trpezlivý, nedychtí za pomstou, lež sa lepších časov úfa; bez všetkého hnevu, on pretrpel i také podlé figle a ukrutné zachádzanie, jakému svedomitý gazda ani neposlušného sluhu nepodrobí. Pokoru, utlačenie hnevu, vytrvanlivosť pri lepšom presvedčení ľudu kresťanského v Uhrách vychvaľoval každý; vychvaľovali sami vojaci cudzozemskí. Pyšné môže byť Uhorsko na svojich ľudových občanov.

Volební predsedovia pod prisahou sľubovali, že jednakou mierou budú pravdu a právo merať pravákom a ľavičiakom — koľki ale boli, že napriek tejto prisaha hlasy ľudové sťa hrušky odhadzovali?

Či voľby nedokázaly to celkom zrejme, že liberalismus len z toho pozostáva, že liberáli všetko za slobodné myslia, za dovolené považujú, čo im na mlýn vodu ženie, a čo protivníckym pohybom krky vylamuje?!

A či je to výsledok a požiadavka liberalismu, voličom tichým do tvári pľuť? Hnusné výkriky vypúšťať proti poriadnym a vzdelaným vodcom ľudovým; po voľbe obloky vybíjať takým, ktorí nechceli svedomia hlas udusiť a otrokami liberalismu sa stať?

Oh jaký to veľký rozdiel medzi tými vzdelanými figliarskymi liberálmi a medzi tým jednoduchým a svedomitým pokorným ľudom. Tam nátlak; tu samá ústupnosť; tam liberálne t. j. svevoľné utlačanie práva ústavného; tu tichosť a anjelská trpezlivosť ešte i medzi tými najväčšími, do neba volajúcimi krivdami.

Tento ľud nepovstal ani vtedy, keď smutno zkusil a sa dočítal, že z neho 31 osôb si muselo do tmavého hrobu ľahnúť zato, že od svojego svedomia oni odstúpili nechceli. Nepovstal, bárs vie, že ľudových voličov ešte i teraz odvádzajú do žalára vyšetrujúceho. A tak sa i patrí na ten ľud, ktorý zo svojho náboženstva, z potechy dušnej, z múk Krista, z odmeny večnej čerpá svoju silu.

Ba čo viac, nielen že je tento ľud trpezlivý, od pomsty tak vzdialený, jako ohň od vody; lež ešte i modlitby koná za svojich prenasledovateľov, aby sa milosťou osvietili, na cestu uznanlivej spravodlivosti stúpili a tak pomocou svojho svedomia sa blaženými učinili.

A tieto myšlienky panujú nielen teraz u ľudu, keď je už po voľbách, keď už hnev i tak nič nepomôže; lež z náboženského presvedčenia ťahal tento Bohu milý ľud tú istú silu mravnosti i pod voľbami: lebo keby to tak nebolo bývalo; vábľivé bankovky, zvädzajúca pálenka, otrčený mastný hrnček, hrozby a prosby

by ho doista byly vyklátily z jeho tvrdej zafatosti v mravnom smýšľaní.

My sme síce pyšní, že pri takom násilí, zakupovaní a podplácaní i všetkých nadužívaniach liberálnych predsa máme 21 zástupcom na sneme krajinských vyslancov.

Predsa ale o veľa viac si zakladáme v hrdinských mravoch, v hrdinských čnostach nášho ľud; ktorého kresťanský ráz je našou nádejou lepšej budúcnosti, ktorého vierou podporovaná vytrvanlivosť je zárukou budúceho víťazstva.

Ejha na krátko ráz kresťanský ľudových občanov v Uhrách! Či môže neodvislý a šľachetný muž pred takým ľudom klobúk nesňať?

Nech žije tento ľud k blahu cirkvi a vlasti; nie liberáli, lež takýto kresťanskými čnostami ozdobený ľud je podporou viery i vlasti!

Urminčan.

Velký

„Kresťanský kalendár ľudovej strany“

na rok 1897.

sa môže dostať za 30 krajciarov u
**Františa Bleszkány, Budapešť, VIII.
Mária-Tereziatér. 9.**

Po každých 10 výtiskoch sa dá
jedon čo prídavok. Poštové útraty
my zaokrývame.

Väzňovi.

— Ign. Gašparcovi, farárovi neslušskému. —

Sláva tebe slávny horlitélu Krista,
Bezúhonný väzňu, obeť bojov čistá,

Sláva tebe navždy!

Cti, veleb ťa každý!

Šľachetno si zniesol, apoštolský vystál,
Čo ti tyran ľudstva v ľutej zlosti schystal.

Zdrapili ťa lovci, česti, mravov metly,
By tvoj verný zástup do záhuby umiestli,

By pastiera ovce

Zbalamútil, kto chce.

Zajali ťa dravci v besnej vášni, vojsko,
Britkým mečom bodli zmužné tvoje svojsko.

Šliapali ti hodnosť, stupili ťa veľmi,

Šta zločinca vliekly zúrivosti šelmy,

No ty pravý reku

Brodils' krivied rieku;

Šta v putách lev stúpals' do súžby žalára,

Doň satanský rozkaz pectivých zatvára.

Svätý hnev, bôľ vatril vzbúrenom ti v srdci,

Vidiac, ducha pravdy jako dusia škrtci,

Jako tlčú, lomia

Zákon bez svedomia.

Potok slz ti tiekol, vzdychol si o pomstu,

By staral sa Boh sám planým katom o mzdu.

Potok slz ti tiekol, žiaľ prenikal kosti

Ach pre tlumy Krista niet spravodlivosti,

Nieto lásky, citu

Pre tú slovač bitú.

Zákerník ju stíha, lotor lupi, derie,

Bridný had tatársky mrví na pazderie.

Potok slz ti tiekol . . . trápenia, tárch obri

Tlačia, dlávia ľud ten ponížený, dobrý,

A povstale peklo

Tne, rani ho vzteklo.

Vrazi po ňom depcú, zurvali mu blížia,

Bo zavrhne diablov, bo sa drží križa.

Potok slz ti tiekol . . . zbojstvu žiari sláva,

A prikladný kresťan nemá štítu, práva.

Bárs je vlasti synom

Každým skutkom, činom,

Je len puhým štencom, je otrokom biednym,

Oplúvanou lútkou pohanom šeredným.

Potok slz ti tiekol . . . desné časy letia,

Ožívajú mrtvé, ukrutné stolia.

Mučenicke stíny

Plnia Mamertiny.

Psi biričia trielia, žalujú Nerónom,

Mrzký víchor ztriasa posvätným Siónom.

Potok slz ti tiekol . . . no i nádej kási,

Zabyskla ti dúha prist majúcej spásy.

Ret ohnivých Pavlov

Ziska tvrdých Šavlov.

Neznabožstvo splasne, žreci modiel zhynú,

Plodná trýzeň Petrov zrodí dobu inú.

*Uzreš mužu statný, uzreš milý obrat,
Skrneť musí vláda luciášskych oprát.*

*Vyschne starý živel,
čo lenošil, hlivel.*

*Nová junač zbujnie, mladé sily vzrastnú,
Dá Otec nebeský dobu vlasti šťastnú.*

*Sláva tebe vrúcny bojovníku Krista,
Velevdžny väznu, obeť viery čistá,*

*Sláva tebe navždy!
Cti, veleb ťa každý!*

*Hrdinský si zniesol, apoštolský vystál,
Co ti tyran ľudstva v ľutej zlosti schystal.*

Pipuškin.

Rozhovor vo Valaskej-Belej.

1. Pochválen buď Pán Ježiš Kristus!

2. Na veky Amen. Vitajte u nás kmoterko, však sme vás už dávno nevideli v našej chatrnej chalupke, ani neviem kde to mám zapísať, že ste už len raz prišiel k nám na Bukovec?

1. Kmoterko môj, však viete, jako sme my tu v našej Belej roztratení po lazoch, a veru Kochanarie ďaleko leží od Bukovca, preto aj obťažné je mi k vám dve hodiny cestovať, zvlášte včulajších časoch, keď má človek toľko práce okolo našich roličiek, že neviem, kde mám hlavu od starosti. Práve včul som bol v kancelárii, aby som si aspoň jednu čiastku porcie vyplatil. Ja neviem kmoterko môj, čo bude s nami, jak to tak ďalej pojde? lebo sme už na toľko prišli, že už ani nestačíme tieto veľké porcie platiť, a jako som včul v ceste od nášieho Miška slyšal, ešte väčšie porcie nám navalia, lebo že zas nové úrady ustanovili páni ablegáti, na ktoré my ubohý ľud musíme ešte viac platiť v porciach, jako sme platili do teraz. Dokiaľ toto bude tak trvať, kmoterko môj? dokiaľ nás nechá Pán Boh tak utláčať a klamať?

2. Kmoterko môj, že máme zlých zástupcov, to je príčinou našej biedy; my pri voľbách len na pijatiku hľadíme; my nemáme pred očma svoje záujmy, ale len tú otravu, ktorú žid v Zuzke ponúka; preto sme aj na toľko prišli, že nielen máme vysoké porcie, ale že nás okradli o našu sviatosť s avu manžeskeho, ktorú si naši predkovia tak vysoko vážili.

1. Odpustite mi, premilý kmoterko, že vás predstavím v reči, ale chcem vám volačo spomenúť o tomto cibulovom sobáši, jako to u nás volajú. Keď som dnes vyplácal svoju porciu, prišiel tam do kancelárie jedon mladoženich so svojou budúcou sa mi zdá, že to tú od vás bola, a ešte dvaja tí najporiadnejší z našich Belanov, a žiadali, aby ich pán matrikár dfa predvolania zapísal do čiernej knihy. Pán matrikár sa obliekol do svojho mundúra a začal blúzniť, čomu ani konca ani kraja; zrazu obrátil sa k mladoženichom a rozkázal im, aby zajtra o 7-ej hodine prišli. Tu sa ohlásili svedkovia, že sú oni veru neni blázni, aby sa dali za nosom vodiť, ale on s krikom na nich uderil, že vraj im už povedal, aby sa zajtra ustanovili, a títo bez cibulného so ážu prinutení boli do domu sa navrátiť. L'udia povedajú, že p. matrikár nevie svoj úrad zastávať sám, ale že potrebuje na

pomoc pisára, ktorého práve v ten deň nebolo v Belej. No jak takto budú zachádzať s našim ľudom, on zstane svoje miesto a vyhodí matrikára z obecného domu.

2. Len pomály kmoterko môj! vidím, že sa krv už vo vás búri, len buďte trpezlivý, — s násilnosťou my nič nevykonáme; ale jak chceme volačo vykonať, tak sa všetci musíme sobrat a jako to mne náš pán kaplán povedal, musíme sa všetci do jedneho písebne zaviazať, jako to už mnohí učinili, že na budúce len na takého ablegáta budeme hlasovať, ktorý jedine len s programom ľudovej stránky vystúpi, lebo viete kmoterko môj, táto ľudová strana je nám jedine utočistie v terajších smutných časoch, lebo ona chce tieto židovsko-diabolské zákony zničiť, a ľud od týchto nových farch, ktoré naše plecia tlačia oslobodiť.

1. Ďakujem vám kmoterko môj za vaše poučenie, ale už sa musím ponáhľať domov, aby ma noc v ceste nezastihla, a zajtra hneď ráno idem aj s boženikom od Repkov k našemu duchovnému otcovi, aby nás poučil, čo máme robiť, a viem že on s radosťou nás prijme a poteší nás v našom žiali. S Bohom tu ostaňte!

2. S Pánom Bohom kmoterko môj, však sa v nedeľu po svätých službách zas sideme, ale nie v krčme, lež u Ondriša, kde prečítame nášho milého „Kreššana,“ a porozprávame sa o behu Sveta. Pán Boh s vami.
Spiagudri.

Otvorený list

Veľkom. p. ml. Timotejovi Fridecky,
krajinskému vyslancovi
v Budapešti.

My nižie podpísaní voličia zo skalického volebného okresu s týmto sa osvedčujeme, že Vás, jakožto ablegáta nepatrnej menšiny, ktorého mandát je výsledkom surového násilia a iných nestatočných prostriedkov páchaných proti ľudovej strane, neuznávame za zákonitého snemového zástupca skalického volebného okresu, a preto sa ohrožujeme proti tomu, aby ste Vy, ako vyslanec nášho okresu sedel vo snemovni, očakávajúc od Vašej statočnosti, že odmrštíte Váš nečistý mandát.

Nasleduje 1306 podpisov.

CHÝRNIK

Kráľovna na cestách. Jej Veličenstvo kráľovna odcestovala v nedeľu z Viedne do Lichteneggu ku svojej dcére arcikňažne Marii Valerii. Tu sa pobavila za deň a potom odcestovala do Mníchova ku svojej dcére arcikňažne Gizelle, kde sa pobaví za niekoľko dní. Kráľovna odcestuje potom do južného Francúzska a okolo 15. decembra príde do Cap Martinu.

Srbský kráľ Alexander vefa cestuje, a časopisy všelijaké kombinácie robia, jako by on mladú nevestu si hľadal. Teraz kráľ Alexander rozhodne vyjavil, že on nemá úmyslu prv sa oženit, až v jeho kráľovskej familii úplný pokoj a poriadok panovať nebude.

Božské požehnanie. V Kubaji porodila jedna robotníčka tri zdravé deti. Matka a deti sú zdravé. Lenže není zdravá spokojnosť muža, ktorý od Veličenstva chce prosit podporu, aby trojičky mal čím chovať.

Súboj ľudového ablegáta. Štefan Rakovszky mal súboj s trenčianskym a prešporským hl. županom. Žiaden nebol ranený; preto ale sa nesmerili, keď bojište opúšťali.

Položenie vojenskej sily v Europe. Nemecko má 6 millionov 400 tisíc vojakov. Taliansko má 2 milliony, 365 tisíc mužov. Rakúsko-Uhorsko má 3 milliony mužov. — Francúzsko má 4 milliony, 960 tisíc mužov. Rusko má 13 millionov, 587 tisíc mužov.

Málo žien je v Trail-Creeku v severnej Amerike. Na 10 chlapov padne len jedna žena. Len v jednom meste je 1500 mužov, ktorí hľadajú mladé nevesty. Mnohé devy, ktorým sa ľubi čepec, sa vybraly ta.

Podmorský tunell. Medzi Talianskom a Siciliou inžinier de Johannes vypracoval a zostavil modell tunellu. Stavebné výdavky vypočítal na 70 millionov.

Boj proti viere najtuhšie zúri vo Francúzsku. Tam žiadali vyslanci od vlády, aby ona zo všetkých cirkevných škôl vypratala behom dvoch rokov duchovných. Ministerstvo neprivililo k tomu, ale len preto, lebo vraj predbežne krajina nemá toľko peňazí, aby naraz sa mohla o všetky školy počať starať.

Osúd Turecka. Jednúc sa celá Europa triasla pred mocou Turka; teraz ale je to naopak; Turek sa trasie, že sa Rusko, Rakúsko-Uhorsko, Taliansko a Anglicko podelia na jeho europejskej krajine.

Kotrmelec pána Opratového. Liberálny p. Opratový v č. 34. takto písal: „Uznať musíme, že gróf Ferd. Zichy a gróf Mikuláš Móric Esterházy, títo vysokovzdelaní bohatí magnáti oplývajú takými vlastnosťami, ktoré ich môžu u voličov obľúbenými spraviť.“ Takto vychvaľuje teraz pán Opratový vodcov ľudovej strany. Zabudnul chudiak, že pred pár mesiacmi o grófoch ľudovej strany čarbal, že sú to vraj falošné „lišky“, a že „keby sa im divočina minula v lese, nahnali by poddaných do lesa, a na týchto by strieľali“. Teraz vodcov ľudovej strany za „vysokovzdelaných“ považuje, avšak v tom istom 34. čísle, na 3. strane píše, že „pod vodcovstvom a záštitou grófa Ferd. Zichy“ „menší vaší vodcovia“, „vo svojej bohaprázdnosti vymysleli a vám nesvedomito nahúdli, že vám idú brať vieru. A vy ste túto podľú lož, žiaľbohu, mnohí uverili“. Teda Opratový za „podľú lož“ drží i slová všetkých biskupov, ktorí v spoločnom pastierskom liste napomínali nás, aby sme „spoločne a svorne bránili si svoju vieru“. Švárny to chlapík ten pán Opratový, ktorý odrazu, v tom istom 34. čísle grófa Zichyho chváli a na druhej strane zase tára, že pod jeho vodcovstvom „podľá lož“ sa húdla. Musí mať veľmi krátku pamäť, keď na čierne, hneď o minútku povie, že je to biele. Napomínanie biskupov je „podľá lož!“ Takto aspoň veriť to musí každý „opravdivý“ kresťan.

Drahý psík. Vo Viedni predal rytier Putz jedného malého len volačo vyše kila važiaceho psíka „Lulu“ za 900 zlatých jednomu angličanovi. Koľko veľkých psov by skúpil človek u nás za tú istú summu?! Hja boháči majú mušky.

113 ročný krčmár zomrel teraz v Prusku, v obci Szitkehmen. On mal len jedného syna, ktorý ale prv zomrel, nežli otec.

Figliarsky exekútor. Čudným spôsobom doviedol ku peňazom jedného veriteľa berlinského jedon figliarsky exekútor. Dlžník býval v nádherných sieňach, preto ale darmo ho exekovali, lebo jeho manželka všetko seba privlastňovala. V jedon deň sa dozvedel exekútor, že hojnú hostinu pripravil dlžník povolaným. On vojde do siene a začal habať strieborné veci so stola; manželka dlžníka protestovala proti tomu, on ale hluchým sa robil. Hostia už-už mali prísť, ale exekútor len nechcel vyslyšať bedákanie manželky. Keď inej pomoci nebolo, aby sa pred hosťmi nemuseli hanbiť, vyplatili všetok dlh i s trovami a úrokami.

Umelec a ženy. Proti umelcovi Bülowi byly osoby ženského pohlavia vždy veľmi vďačné a vľudné; on si ich ale veľmi nevšímal. Jeho príslovie bolo: Dajme ženám, čo im patrí. On všetko vo veľkej neváhivosti mal, čo bolo spojené s emancipáciou žien. Veru každý nech len toho povolania sa pridrža, ktoré mu pán Boh vyznačil.

Pahltnosť. V biharskom Oštoroši mala veselie ta najkrajšia dievčica. Hostov bolo veľmi moc povolané. Jedon z nich ale, ktorému husacia pečenka veľmi šmakovala, väčší kus chcel naraz prehltnúť, ako kolký mu hrdlo prijalo a sa tam na vidom očí všetkých zadržol. Môžeme si myslieť, že koniec bol všetkej zábave a hostine.

Všemohúci notár. V Lopašove je jedon notár, to jest taký človeček, ktorý tam zvolený chce byť za notára; a tento panák si takú moc privlastňuje, ktorou ani fšispán nevládne. On totižto nechce Kresťana vydať, zakaľ ho neprečíta a sa nepresvedčí, že v ňom nič buriaceho není. A tento pánko ešte i pred slúžnym a inými pánmi tvrdil, že on má to právo, ktoré by si veru aj hl. župan proti zákonu privlastňoval.

Nové počítovanie času. V Amerike navrhujú nový spôsob počítovania času. Dľa toho návrhu rok má pozostávať z 13 mesiacov. Každý mesiac by mal len 28 dní, 13-ty mesiac ale 29 dní, v priestupnom roku 30 dní. V Amerike sa to veľmi páči početným vzdelancom. Nevie, či sa to i u nás ujme.

Tlačové pravoty nechú vziať koniec. Noviny „Tiszántúl“, ktoré týdenne 2 krát vychádzajú, tiež byly dostaly tlačovú pravotu, že urazily vládu. Zodpovednosť vzal na seba Fraňo Csippék, ktorého odsúdili na 250 zlatoviek.

Besný pes pohryzol v Novej Vsi viac ľudí; keď ho prenasledovali, do dediny utiekol, kde si tiež nevedeli s ním rady dať, až ho konečne tamajší pán farár zastrelil. Pohryzení sú už v Judapešti v ústave pasteurskom.

Sila srbských sviň bola doprataná do Uhorska. Pred dvoma týždňami vyše 41 tisíc kusov dopratali kupci a za drahé peniaze predali.

Čas je peniaz. V jednej obci železnej stolice sa bol prihodil následovný prípad. Chudobno, ale čisto oblečená žena prišla k lekárovi. — Ruka sa mi

opálila. — Dajte si na ňu strúhané zemiaky. — Po troch dňoch zas prišla a povedala, že jej je už lepšie. — Strúhané zemiaky ďalej, znela odvetá lekára. — Po ôsmich dňoch zas prišla, reknúc: už sa mi ruka zahojila, čo som dlžná. — Nič. Múdra žena. Málo rozpráva; šanuje môj čas; mne je čas peniaz.

Prázdne trúby, vskutku právne sa môžu týmto slovom pomenovať liberálne časopisy; ktoré do sveta vytrubovali, že ľudovú deputáciu Veličenstvo nepripustil k sebe. To je len povrchná pomluva, pretože Horniaky len mienili vyslať takú deputáciu, ale nevyslali, lebo sa dozvedeli, v akom smere informuje vláda Veličenstvo.

Účet psieho krajčira jedného v Londýne bol nasledovný: Striebróm vybíjaný obojok 11 zl.; šesť nočných košiel 8 zl.; dva páry čížmičiek 4 zl. 50 kr.; dva páry gumových čížiem 5 zl.; jeden kabát 4 zl.; jeden zlatom okrášlený oblek spoločenský 19 zl.; jeden kožušinou futrovaný svrchník 13 zl.; do hromady 64 zl. 50 kr. Či neuráža ľudský cit taká žena, ktorá sa takým hnusným spôsobom ma chuť maznať so psíkom? Móda je bláznivosť.

Koketstvom pritiahnutá smrť. V Londýne nedávno zamdlelo jedno dievča a nezadlho i ducha vypustilo. Lekári konštatovali, že prílišné sfahovanie ho zbavilo života.

Samovrah bankár. Sigismund Mármaros, častný hosť Viedenskej bursy ukrutné bohatstvo si nadobudol bursovými figlami. On to ale i ukázal vedel, pretože ročne 20 tisíc zl. strovil na svoju familiu. Nedá no ale sa odvrátilo od neho šťastie, následkom čoho o všetko prišiel. V predošlý týdeň podľahol zúfalstvu a sa obesil. L'ahko prišlo, ľahko odišlo. Predsa len statočná práca svedomita je jediným základom pevným blahobytu.

Čudná pasia. Americkým ľudom najnovšie napadlo, že budú sbierať náprstky chyrečných žien. Jaký smysel to má, nevieme.

Hlas svedomia. Obyvateľ obce N Csella, Pavel Gipku i so sestrou 13 ročnou zdedil neškodný majetok po smrti rodičov. Maloletú sestru k sebe vzal a tak sa choval k nej, ako by ju telom dušou miloval; v srdci jeho sa stavali plány, jako by najsnadnejším spôsobom poslal sestru na druhý svet, aby jej majetok zdediť mohol. Tento úmysel i manželke sdělil; oba trýznili to chúda. Celé leto bola najťažšou pracou až tak obsypaná bez toho, že by sa aj len aspoň dobre najesť bola mohla. Teplých šiat si darmo žiadala na zimu, preto ale i v tej najväčšej tuhobe musela vonku ťažkou pracou sa zaoberať. Čo si zloztníci žiadali, to sa i splnilo, lebo dievča následkom zapálenia pľúc zomrelo. Majetok obsiahli, ale radosť nebola stála. lebo manželka o tri mesiace umrela; vdovca brata ale vo dne v noci hrýzlo svedomie, jako jednú Kainu; vždy sa domnieval, že je mu za pätami duch sestry. On tedy sdělil tajemstvo trom kamarátom, ktorým veľkú mzdu sľúbil, jestli v noci vykopú hrob dievčata a sa presvedčia, že to dievča vskutku v hrobe sa nachádza. Lenže hrobár ich chytil a súdu oznámil; všetci štyria sa priznali, čo ktorý z nich vykonal.

Pokoj není stály, sa domnieva starý zednářský prorok Crispi. Dľa neho vlády si lámu hlavu nad nádhernými plánmi, a tak o stálosti pokoja ani reči nemôže byť.

Bohatá žobráčka. V Judapešti nedávno zomrela jedna žobráčka, u ktorej našli 900 zlatoviek medzi šatami zakrútených. Policia vyšetruje prameň tých peňazí.

„Kreštania!“ Na vyzvanie peštbudínskeho vyšetrojúceho sudcu v tlačových otázkach po tieto dni vypočutý bol A. Pietor pred turč.-sv.-martinským okresným sudcom, že kde videl a čítal a aké indirektné dôkazy toho, že známy leták „Kreštania“ tlačný bol v žilinskej kníhtlačiarňi Aldorího. A. Pietor žiadané dôkazy aj podal.

Z ohňa do vody. V Gyöngyösi liala jedna žena do horiacej lampy petrolej, ktorý explodoval, následkom čoho sa chytily na ubohej ženskej šaty, žena v zúfalstve sa hodila do jednej blízkej kade, vodou naplnenej. To jej ale nespomohlo, lebo po krátkom čase ju mŕtvú vytiahli.

Sklamaní Ružomberčania. Ďaleko treba hľadať takého dobrého ľudu jako sú Ružomberčania, však ale za ich dobrotu nevďačnosťou odmenení bývajú. Hlasujú za dve apatěky a hľa otec noveho apatekára Julio Griell sa im tak zavďačil, že jako predseda pri volbe také smutné kúsky sprevádzal. Zas vyvolia si za stolického a mestského výborníka Štefana Argyal, a ten po volbe zabudnú, že ho ružomerskí katolíci vyvolili, za civilný sobáš hlasoval. Najnovšie zas jedna židovská spoločnosť sa utvorila, ktorá zbadajúc, že svoj kapitál v Ružomberku dobre využítkovať môže, s pomocou hl. služného židov a zvedených mešťanov za bagatell dostala pekný grunt od mesta; hlinu, piesok, skaly ale bezplatne k vystaveniu fabriky. Keď už ale fabrika vystavená bola a ružomberčania a okolití obyvatelia si tam plátno v kusách chceli kúpiť, s tým ich odpravili, že oni môžu len kupcom ružomerským — ktorí vyjmúc jedného sú sami židia — svoj tovar odpredávať. Teraz sa len oči otvorili ružomberčanom, a videli jako sú sklamaní, lebo z celej fabriky len židia osov majú. — Však ale i fabrikantom by sa oči otvorili, keby tak okolité duchovenstvo sa na nohy postavilo a svojich veriacich odhovorilo by do tej fabriky pracovať nešli! Toto ale do zúfalstva neprivedlo Ružomberčanov, lebo si teraz dajú do Slezka plátno doniesť. odkiaľ lepší, lacnejší a krajší tovar dostanú, jako z Ružomerskej fabriky, tam im kolko len chcú kusov predajú, a sa ich nepýtajú zdaliž sú kupci, alebo židia.

Jazdec na svini. Keby to bolo na dedine, neznamenaloby nič, ale po uliciach viedenských taká jazda zapríčinila mnoho smiechu. Pred štyrmi dňami skočila vo Viedni s voza sviňa. Začal sa pohon, ale sviňa nedala sa chytiť. Stretol sa s ňou aj obuvnícky tovaryš Fortik, ktorý ju svalil na zem. Sviňa však vstala a dala sa do behu i — s tovaryšom. Zúfalá sviňa však pobehala so svojím husárom viac ulíc, krdeľ chlapcov za nimi, a všetci boli sprevádzaní ohromným smiechom obecnstva. Naposledy dvom policajom podarilo sa oreťovať zdivenú sviňu. Na policajnom úrade nevedela síce udat, či je, ale tovaryš udat, že si žiada nálezne a odškodné za porušenie šaty.

Nový potravný spolok. Na Chrasti vo Spiši utvoril sa gazdovsko-potravný spolok s kapitálom 450 zl. a rezervnou základinou 50 zl. Firma tohoto vo Spiši prvého potravného spolku je „Chrasťanskomaťejovský gazdovsko-potravný spolok na Chrasti.“ Chrasťanská farnosť má 572 kresťanských duší, ľud je chudobný, ale na tento cieľ ochotne obetoval; volby ho osvietili. Vidiek čaká dychtivo, ako to pôjde. Ľud všade žiada si také spolky, ale vodcovia boja sa neúspechu. A je to bojzľivosť bezzákladná.

DOPISY.

PUCOV, 28. nov. 1896.

Vážení pán Redaktor!

Naša obec celá s rychtárom na čele sa priznáva k ľudovej strane, iba bývalý rychtár Ján Malik, suspendovaný preto, že celá obec bola sa naň ponosovať u sameho hl. župana, lebo ešte vtedy keď sme boli dostali čo hladujúci podporu, žltú kašu, slaninu a šošovicu sebe ponechával a obci nedal nič. — On bol príčinou toho, že sme boli pokutovaní pre horný excess do 300 zl., a tyto peniaze nám naložil okolný pod pokutou exekúcie hneď složiť, keď ich rychtár do Kubína doniesol, nuž mu ich nechceli prijať a sľubovali obci, že ich odpustia, jestli odstúpia od ľudovej strany.

Ja som bol vo veľkom pokušení, mňa nielen notár, ale veľkí páni od stolice, ktorí ma teraz už neznajú a prenasledujú, a ktorých jestli tak proti mne pokračovať budú, prinútení budem aj celým menom pomenovať pokúšali.

Sľúbili mi nielen rychtárstvo, ale jeden pán, ktorý veľký úrad zastáva, mi vtisol do ruky 5 zl. a ešte neskôr 10 zl. a nahovárali ma na liberálnu stranu, iste títo páni ani nevedia, že zákon pokutuje úradnú osobu do 2 rokov väzenia, jestli podpláca voličov.

Ja som tých 15 zl. prijal, lebo som sa ich nemohol striasť a potom som ich utrovil na ľudovú stranu s našimi občanmi.

Keď už ani notár, ani veličiansky úradsky, ktorí tiež prišli do Pucova kortešovať, my ale zostali sme verní k ľudovej strane, ešte i poštár z D. Kubínskej kráľ. pošty Párnicky chodil po Pucove a nahováral na liberálnu stranu, aj v mojom dome bol a navádzal ma, na čo aj svedkov mám, aj do obecnej hromady nám prišiel, ale nikoho neskortešoval a musel s dlhým nosom odísť, lepšie by bol urobil, keby bol na pošte sedel a ľudí nepodkušoval, lebo každý sa s opovržením od neho odvrátil.

Moja sestra v Hruštine tiež bola vyprevádzala toho slávneho Letošťaka, keď bol kortešovať na liberálnu stranu, zato už siedmy týždeň sedí v Námestove, a do Hruština poslali vojsko.

A prečo-že to všetko? nuž liberálny korteš Letošťak, stoličný exaktor podkušoval v Hruštine a nahováral na liberálnu stranu, tam sa mu ale dostalo, čo hľadal, ženy ho až na samý Príslop vyhnali a blatom a lajnami obhádzaly.

Ty tatár, ty pohan, výrazmi ho traktovali.

Pre túto zaslúženú pokutu, pokutovali potom celú obec Hruštin, dali ta compagniu vojska a 13 žien zavreli, moja sestra celkom nevinná už 7-mý týždeň sedí v Námestove.

Mne pred voľbou sľuboval ten najvyšší v stolici volený úradník, že mi moju sestru hneď vypustia, jestli budem na vládnú stranu, ale ačkoľvek rád mám moju sestru, predsa som nemohol zradiť moju vieru, a chudera bola by už teraz doma bývala.

Ja ale som už dostal ten mandát, čo mi sľubovalo miesto rychtárstva, harešť na 14 dní, to iste pre tých 15 zl. čo som im nevrátil a nehlasoval s nimi. Ale Pane Bože môj a Pane môj, vystri svoju mocnú

ruku a obvesel chudobný ľud Tvoj. Blahoslavený je ten, ktorý pre spravodlivosť trpí.

Pri všetkých pokušeníach a pokutách ostal som vždy len verný „ľudovej strane,“ za Boha, za kráľa a za vlasť.

Ten čo mi to tých 5 zl. dal do ruky, keď videl, že len na ľudovú stranu hlasujem, kázal mi nos rozraziť, načo mám aj svedkov.

V Pucove teraz tuho inkasujú nielen daň, ale aj tie pokuty, ktoré nám nasúdili, že sme vraj mali nečisté dvory a hnojovky. Svedomie majte a trochu hanby, lebo naše dvory sú čistejšie, ako mnohých pánov a prečo-že len ľudových pokutujú a tatárov ani jedného.

Do lásky a priazne sa porúčam a ostávam Váš oddaný ctiteľ
Vyslúžený vojak.

SEMPC, 27. nov. 1896.

Veľavážení pán Redaktor!

Dopis „Národných Novín“ v tomto smysle má byť složený, že kat. kňazstvo okresu seneckého, ľud síce vynaučovalo, ano aj oduševňovalo za program „ľudovej stránky,“ v rozhodnom však okamžení zanechajúc zástavu ľudovú, zastalo si pod zástavu liberálnu.

Poznamenajúc po 1. to, že stránka národnia, ku ktorej sa aj náš vyslanec gróf Michal Esterházy pripisuje, není jedna s liberálnou; po 2. že náš bývalý kandidát, navčuľ už kraj. vyslanec — jak z níže udaných vysvitne — od centrálnej kancelárie stránky ľudovej nebol zavrhnutý; po 3. že dľa volebných stanov „strany ľudovej“ pod numerom 3 „Ktokoľvek by sľuboval, že bude ľudákom, centrálna ale kancelária by ho neuznala za takého, nebolo by radno podporovať ho;“ konečne po 4. že kandidát ľudový (?) pri predošlej volbe od viackrát spomenutej kancelárie vyslaný nebol: kat. kňazstvo volebného okresu Seneckého celkom dľa smyslu programu „stránky ľudovej“ pokračovalo vtedy, keď skrze nespokojných kortešov vymyslenej „ľudovej stránky“ tejto pripojiť sa nechcelo, tým viac, lebo jako sama sústredná kancelária stránky ľudovej v níže udanom liste dokladá, v okrese Seneckom „ľudová stránka“ ešte podnes sriadená není. Na dôkaz pravdivosti vyš udaných našich dôvodov, nech stojí tu list sústrednej kancelárie ľudovej stránky, zaslaný na jedného p. farára volebného okresu Seneckého v preklade:

Velebný Pane!

Nám ani len na myseľ neprišlo postaviť kandidáta zo stránky ľudovej. A síce preto nie, lebo po 1. táto stránka tam ešte sriadená nebola; po 2. lebo už ani na útraty nesiahalo ale po 3. aj preto nie, lebo v osobe grófa Michala Esterházy sme i tak opozicionálneho (protivládneho) považovali, tedy už vopred sme sa zriekli kandidovania. Pred voľbou ale, až sa dobre rozpamätáme, dvoma dňami, cestou telegrafickou nás upovedomil pán profesor Csizmazia o tom, že vystúpi s programom ľudovej stránky. My sme to vo známosť prijali, ano učiniť sme aj ináč nemohli, lebo však nám uznáte, že toto prekaziť už nám nebolo možno; — ale z centrálnej kancelárie našej, kandidovanie sa nestalo — a centrálna kancelária naša neprispela vôbec ku postaveniu kandidáta ľudovej stránky v okrese Seneckom.

Buďte tak láskavý toto vziať vo známosť, spolu tiež aj ostatných, ktorých tá záležitosť tiež zaujíma, o tomto upovedomiť.

Budapešť, 23. nov. 1896.

Centrálna kancelária kraj. stránky ľudovej.

Z tohoto myslíme, dostatočne vyrozumieť možno, že pri poslednej volbe vyslaneckej, medzi ľudom a kat. duchovenstvom jedine nespokojní korteši zapríčinili rozbroj nešváru a protivensvá; a že na budúce bude múdrejší, keď ľud náš v takejto neistote bude hľadať radu a vysvetlenie a svojho duchovného, ktorému o mnohe viac záleží na pokoji a blahobyte svojho sebe svereného ľudu, jako nespokojným a — smädným kortešom.

Viacej farárov kat. volebného okresu Seneckého.

NÁDAŠ, 1896.

Dôstojný pán Redaktor!

So zarmúteným srdcom chytám pero do ruky, bych nektoré zprávy o okrese trnavskom priniesol. Keď sa v Dehticach stoličný výbor volil, celé Dehtice, jak skala, pri ľudovej strane stály. A hľa pozrime, čo sa robilo pri volbe ablegátskej.

Jeden p. majster — ktorý jako som počul, — v tom čase nahačského p. farára v „Kresťanovi“ opísal, že pre neho ľudová strana pri výborovej volbe prepadla, — a ktorý bol najväčším privržencom ľudovej strany, včul sa stal kortešom liberálov, a na toľko, že uňho pre liberálnu stranu zábavu sriadili.

O majstre! majstre! kde je tvoje presvedčenie? L'udák! a liberál? jako sa to srovnáva? Druhý zas jeden gazda M... a, ktorý tiež včul pre liberálov pracoval, a v tom čase sa aj s p. notárom vadil. A čo ma najviac prekvápilo, že skoro všetci čo „Kresťana“ čítajú, stali sa liberálmi. Načo čítate tedy „Kresťana? Alebo snáď ho nečítate?

Jeden volič, ktorý je privržencom ľudovej strany, má pri teŕže stránke, až do smrti, bárs pri jakej — najmä ale pri ablegátskej — volbe vytrvať, lebo len tak môže prísť ľudová stránka k väčšine, a nie tak, jako vy dehtickí odpadlí voličia ľudovej stránky.

Z HÁJNIK, (Zvolenská st.)

Vážený pán Redaktor!

Náš pán ablegát dr. Ďurko Radvánszky, keď účty so svojho 5 ročného mlčania na sneme — skládal, a keď sa v tej istej jakosti i na budúce odporúčal svojim voličom, ktorých si po jednej korune po obciach svolal, takto premlúvil: „zaviedli sme civilný sobáš, nové matriky, mind jó, alles gut.“ Pravdu mal, a že je dobrý učiteľ, ktorého poslucháči veľmi ľahko a dobre pochopili, to dokazuje nasledujúci pád, ktorý sa 28. novembra udal. Istý mladík M. z Halászi sa chcel ženiť, vyhľadal si spoločnicu života E. Z. z Hájnik. Táto sa len potom presvedčila, jak by jej dobrý bol čo manžel, keď už dva týždne na tabuli vysela. Mladucha táto, aby neskôr nemusela Hróň rozvodniť slzami, ponevác si ani matku nectil, ano na tú aj častejšie nešľachetnú svoju ruku položil s kľatím Boha —; odvolala civilné ohlášky, ktoré odsokčenie ju len 6 zl. 50 kr. stálo, lebo túto summu matrikárovi zaplatiť musela. Mladík, lebo bez ministerialneho povolenia sa sobášiť nemohol, aby mu náklady,

ktoré mi vlastná jeho matka pred smrťou 3 dni vyrozprávala, a ktoré za písania na ministra 10 zl.; doktorovi 5 zl.; 3 zl. na štemple, dohromady len 18 zl. stály — na darmo nepadly, — vyhľadal si novú mladuchu Z. K. S touto ohlášky znovu vyvesené a v chráme vyhlásené boly. Mladík samotný, náradou svojej ujčiny a ujca previedol u mladuchy, že išli očistom pod večer 28. novembra na vozíkoch do Garamszeghu na sobáš. Každé dieťa vie už tu, že najprv k matrikárovi sa musí ísť na sobáš civilny, a preda ujec a ujčina radili do Garamszeghu. Podotknúť musím, že ujec je chýrny rychtár od 20 rokov tu.

Pýtam sa, či nebol dobrý učiteľ pán ablegát ešte v septembri, keď len jedným slovom pochopiteľné vedel spraviť pred rychtármi a polgármi, že mind jó, alles gut?! Pýtam sa ďalej, či je to nie dobre, keď pri badinskej vode v Garáte sobáš títo mladoženisi odpravili a nie v chráme v Garamszeghu?!

Mladože ichovi neprišlo od ministra povolenie, mladucha nakriatnutá, idú obaja oči slepiť druhým, že boli na sobáši, kdežto u matrikára neboli! U jedneho nebolil, ebo povolenie neprišlo, u druhého sobášnika, u kňaza nemali čo hľadať, lebo ich ten bez dôkazného svedectva matrikára sobášiť aj tak nemohol! Potrestal Boh tých, ktorí sana takéto mámenia divať mohli, a ktorí toto zneuctenie sobáša cirkevného vysmievať chceli tým, že do hrádze vyvrhnutí, sko o všetci ranení zostali; dve ženy aj dolámania rúk utrpely. Mladoženiši bez sobášu Boh vie dokiaľ spolu nažívať budú! A preda luhári tvrdiť chceli, že teraz sobáše umožnené budú, a že nesobášené páry nebudú prichádzať! Najtiaz len jedon príklad v obci a už je dľa detinskej hry: „malá hrbka pýta viac?“

Posúd kresťanský, svedomitý čitateľu, kto mal pravdu: či ablegát, keď tvrdil že matriky a civilny sobáš je: mind jó, alles gut; a či mladoženisi, keď sa dali nakriatnuť; a či ujec a ujčina, keď takto mladoženíchom urobiť narádzali; a či konečne matrikár a kňaz, keď bez písem jedon na tabufu vyvesil, druhý ale vyhlasoval?

Pozorovateľ.

ROVNÉ 23. nov. 1896.

Velactená Redakcia!

Prosím vás uctive, ráčte dopriať miesta mojim riadkom vo vašom ct. Kresťanovi. Nás bolo pri ostatnej ablegátskej volbe asi štyridsať, kdežto na liberálnu stranu osem Judášov stalo, ktorí keď nás zástup voličov uzreli, sa nás hanbili a sa nám skovali z oču, bolo to ím aj ľahko sa skovať, lebo sa aj do malého kúta ľahko vopchať mohli. Výsledok volby opisovať neni potrebné, však je už každému známy, tak jako aj všade, trebárs sme väčšinu hlasov mali, nás premošli.

My môžeme pyšní byť na náš ľud, v našej obci sme privrženci telom a dušou ľudovej stránky, ten príklad sme aj pri volbe dokázali, že nie len tí, ktorí sme doma boli, ale všetci zo všetkých čiastek sveta sme sa domov ponáhľali, žeby len bolo našej strane k víťazstvu dopomoženo. Veru nás ktorýchsi to aj hodne peňazí a meškania koštovalo. Nám sa ale to tak zdalo, že jako by sme našiemu Pánu Kristu obeť dávali, ani to najväčšie podplácanie by nebolo v stave nás od nášieho kandidáta odvrátiť. Bolo vidieť, jak pekne sme nášho cteného kandidáta pána Juraja Mičuru privítali. Pred veľkým zástupom sveta držal pri dome pána Tomáša Podkrivackeho reč, a kričaním „nech žije“ sme ho odprovadili. Bol sa aj náš služný

s 5 žandarmi za nim dovezol; tým veru nás aj nahneval, na čo sú u nás žandári, veď je u nás vzdelaný a pokojamilujúci ľud, len nás vždy za nespokojných vytrubujú. Musím ešte to sdeliť, že náš pán notár sa za celý čas pred aj pri volbe statečne a príkladne držal, bárs aj na ľudovú stránku nekortešoval, ale aspoň proti nám nič nerobil, o čom sme sa aj pri oddávaní hlasov presvedčili, keď z našej obce bolo veľmi málo našich hlasov odmrštených, kde z druhých dedín každý štvrtý bol odstránený.

Na mameluka hlasoval aj ten, ktorého sme boli v loni za stoličného výborníka vyvolili. Ten sa nám veru pekne zadržal, myslí sebe dajaký mastný hrnček nadobudnúť, ale my pre Judáša mastné hrnčeky veru nemáme, len sebe ešte počká, my Judáša z ďaleka nenávidíme, a keď niekedy medzi nás príde, vyziera, jako biela vrana. Keď by bol aspoň doma ostal, ja o náš pán podrychtár urobil, ešte sa nám pri volbe pred očima plietol, aj našemu pánu rychtárovi, sa úfame, že sa nezadlho jeho hrnček prevrhne, už včul málo kto do jeho sklepu nazre, bude mať čas sebe odľúknuť.

Inšieho takého nového tu neni, zima nám už rakúka, úrody sme mali zlé, porcie máme také, že nám chrbát praští, daj nám Bože skoro lepších časov dožiť.

Rovnían.

Z HORNIÁKOV.

Slachetný Pane!

Čvirik! čvirik! 27. oktobra sobral som sa na svoje krydlá v Trnave, a keď som už pár dedín preletel, doletel som do N a. Sadol som si na kostol — ponevác tam blízko aj formani krmievajú — mysliac, že tu počujem niečo nového.

Vidím v hostinci svetlo, priletím a sadnem si na okienko, pozrem dnu, a v tej izbe, koho vidím: N ky p. rychtár, 2 cestári, jedon taký malý sedliáčik a jedon p. majster sedeli okolo stola, jediac husacinu a zalievajúc ju vinkom. Ďalej sedeli ešte 2 sediaci aj dva páni, ale týchto ponevác som neznámy, som nepoznal. Sedím ďalej, čakajúc, pokým by volakto prišiel, čo by mi povedal, kto sú to tí ľudia. Z razu priletí jeden vrabec a sadne si podla mňa. Servus kamarát! Odkiaľ-že si? pýtam sa ho. „Ja som zdejší,“ znela jeho odpoveď. Povedz mi teda, keď si zdejší, kto sú to tí ľudia tu v tejto izbe? bo ja bych ich rád poznal. No počkaj, ja ti poviem: troch teda z nich poznaš, ten malý sedliáčik, to je Ján Š a, ti dvaja majú jednake mená, a ti dva páni, jeden z Trnavy z úradu, a jeden zdejší, môžeš si myslieť kto; a ten pán majster to je ten, o ktorom už „Kresťan“ aj raz písal, že pracoval pre štátnu školu. Poďakujúc sa môjmu priateľovi za posluženie, letel som ďalej k Senici. Občania N i pozorujte a zapamätajte si týchto ľudí pre budúcnosť.

Keď poletím nazpíatok, zas vám volačo dám na vedomie, jestli len s mojím priateľom budem.

V SKALICI.

Milovaní bratia Kresťania!

Tu je čas, aby ste zo sna povstali, a tie chyby, čo náš milovaný ľud slovenský mal, aby ich zanechal. A či viete, že to je chyba, čo našich ľudí tak kynoží na duši aj na tele, na žobrátku palicu obracá celé obce kresťanské? to je to korhelstvo smradlavé pre-

kliate, to je ten zbroj liberálov, s ktorým kresťanov kynožia a do jarma židovského ženú; jestli tedy chcete byť poriadní ľudia ľudovej strany; zavrhnite tú nešťastnú korhelicu, židov sa chráňte, od židov zhola nič nekupujte, a s týmto ubijete liberalismus, toto bude tá pomsta, s ktorou sa už odslúžite liberálom za tú lásku, čo vám v čas volby preukázali. Zanechajme krčmy židovské, a najväčšia čiastka liberalismus bude v čerty aj so židáci, nech idú im piť liberáli jejich smrad hnusný, keď budú krčmy prázdne, veďte, že Boh bude domy vaše naplňovať požehnaním nebeským aj zemským, preč tedy korhelicu!

Takto nohy podkopáte pánom liberálom, zachováte si česť vašu, zostanú vám groše vo vačku, zdravie vám pri tom Pán Boh udelí.

Pred volbami takto hovorili liberáli: vezmeme si súdok páleného, s tým pôjdeme po dedinách, a tieto hovädá kresťanské sa budú za nami hrnúť do nášeho tábora besólného a tak vyhráme istotne, ale tak sa nestalo, lebo hodný ľud kresťanský sa zdržal korhelice. Toho sa chráňte aj na budúce a pomstu máte hotoť nad liberálmi a židmi.

L'udomil.

BREZA (Orava).

Vysokoctený pán Redaktor!

Chcem podať obraz nášeho položenia, v ktorom sa mi brezania po volbe nachádzame. V Breze ľudová strana sa dobre držala pri volbe krajinského vyslanca, za to sa môžeme našim duchovným otcom, neohrozeným to bojovníkom poďakovať, nech ich len Pán Boh živí a dá i na ďalej sily, aby mohli s nami bojovať. Na volbu sme sa dostavili 95 voličov na ľudovú stranu, vzdor toľkým pokušeniam, ktorým sme boli so strany tatárov podrobení.

Náš rychtár „opravdový kresťan“ a tatár pred volbou po domoch cváľal spolu i so ženou pálenku nosiac so sebou, ktorou chcel aspoň do žalúdka liberálne zásady vraziť, keď ale sa mu to nepodarilo, keď ani jeho kolenačné prosby, ani hrozby nemôhli nás občianov od ľudovej strany odtrhnúť, iný spôsob kortešovania vymyslel.

Cez hlavu chcel liať liberalismus do našich modzgov.

Deň pred volbou večer so svojim kamarátom Verničkom utiahnutí pri jednom uhle čakali, ako vlci na jedného s občianov menom Ondreja Matejčika, ktorého vezmúc medzi seba, skoro do smrti zbili, hlavu mu skalami celkom poprebijali (o čom „visum repertum“ svedčí), iba jeho žena ho oslobodila od smrti a pazúrov týchto dvoch. Hľa taký je ten liberalismus, takí sú tatári aj náš rychtár. O jeho kamarátovi Kerničkovi tiež nemôžem dobrého nič povedať, tento sa Boha už celkom odreknul a dal sa do služby diablovej, prenasleduje ľudí, kde dakého poriadneho občana dopadne, hneď ho bije, kde len môže, šprince na kňazstvo na nášho bývalého milovaného kandidáta Krupca. Môj drahý, nečín taketo zločiny, zapamätaj si dobre, „že mlyny Božie pomáľu, ale iste melú“, ani ty neujdeš trestu. Teraz ešte jedno slovo mám ku vám, milí občania. Nastávajú volby obecné. Hore sa chlapi, vyvoľme si s ľudovej strany rychtára aj úrad obecný, prebudme už ten ľud, nedajme si na budúce skrze tatárov rozkazovať.

Volič.

HRABUŠICE, (Spišská st.)

Velavážený pán Redaktor!

V takých okolnostach sa nachádzame teraz, že o inšom nerozprávame, len o prevedených ablegátskych volbách. Ľudia, opravdivé, spravodlivého smýšľania nesnújú reči o inšom, jako o tých neslýchaných, skoro v celej Europe páru nemajúcich klamstvách, šudierstvach, prenasledovaniach, ktoré sa so strany ľžiliberálnej stváraly na ujmu našej milovanej ľudovej strany. Ľudia si i zaplaču pre to hrozné utlačanie, ale sa skoro i potešia tým, že jest jeden spravodlivý Boh, ktorý skôr-neskôr, keď nie na tomto, nuž na druhom svete potresce neprávosti také do neba volajúce. — My tu v Hrabušiciach — väčšina z nás ľudáci tiež si len smutne o tom rozprávame, že sme porážku utrpeli pri ostatnej v Novej-Vsi vydržiavanej ablegátskej volbe, pri ktorej široko-ďaleko známy a vážený pán barón Ján Mariassi a vyslúžily generál, (kandidát ľudovej strany) v menšine ostal. Ale keď do povahy vezmeme, tie strašné vábenia, podplácanie a násilensvá, s ktorými zaobstarávali a kupovali korteši liberálni pre Münnicha hlasy, nuž sa skoro ani čudovať nemôžeme, že náš bývalý ľudový kandidát nedošiel k víťazstvu. Kolké obce byly obsadené vojakmi pre hoc aké maličkosti, alebo i bez príčiny, len aby voličov rozžialit, a od ľudovej strany odvieť mohli. Peniaze len tak frkaly na všetky strany, pre modlu tejsze mammony i mnohí — bohužiaľ — katolíci prestúpili do tábora nepriateľov cirkve! To sa veru i v našej obci stalo, ktorým zapredať sa dajúcim nech bude Pán Boh pre jejich veľký hriech milostivý! Načím podotknúť, že u nás zástavu liberálnej strany rozvíjať, a pod ňu voličov horlivo shromažďovať sa nehánil aj náš učiteľ organista Ondrej Schvetz, dobrý katolik (?)! — Tento páňko, ačpráve len dôst. pánu farárovi ďakovať môže, že sa stal organistom u nás v obci našej, predsa sa jemu sprotivil! On ten páňko, ačpráve i z platu hrabušických obyvateľov vyživnosť má, predsa proti nám bojoval! On je ten všetkých katolíkov tunajších láskou objímajúci učiteľ, ktorý mnohých tak vábil prostosrdečne, že by len na tú stranu prešli, kde je i vicišpán i služný! — On je vydatný ten muž, ktorý Münnicha, liberálneho už teraz ablegáta, v dome rychtárovom až do neba vychvalujúc, tak horlivo odporučal niekoľko tam, na poklonu Münnicha prínducim voličom, že povedal: „Toho si vyvoľte, ten vám moc učiniť môže na sneme, a kaplánikovia, ktorí len sami robia ľudovú stranu, čo že vám urobíť môžu?!“ — On ten p. učiteľ veľmi rád vidí poriadok (?), lebo „preto že by bol poriadok!“ zakázal chlapcom školským, aby nekričali „Éljen Mariássy!“ — Lepšie by bolo pane učiteľu, keby ste viacej na povinnosť vaše dbal, a s krajším spevom a lepšou muzikou pobožnosti a služby Božie pozdvihli! — „Proč ten svet bojuje?“ t. j. hrabušický národ prečo bojoval tak za p. Mariássyho? Lebo v ňom videl bojovníka za vieru a pravdu kresťanskú — „Proč ten Schvetz bojuje?“ vlastne bojoval za Münnicha — lebo sme už po voľbách: — na to odpoveď dokonálu a určitú dať nie sme v stave. Možno že preto, aby pre svoje zásluhy na poli vynaučovania detí školských „dáky m krížikom“ odmenený bol! — Alebo preto asnáď, žeby sa stal dáky m školdozorcom? to už ani on neuverí! Nuž prečo-že teda on v kostole spieva: „za kresťana sa vydávam, všetko verím a vyznávam,“ a vonka na poli učinkovania vieru kresťanskú, v ktorej sa zrodil, hlasujúc na stranu liberálnu, na

stranu vieru našu kresťansko-katolícku znevažujúcu a prenasledujúcu, nohama šliape?! Prečo? nuž veru len hádam, pre dáku časnú odmenu, pre náhlady svetské, musíme odpovedať; či sa páči p. učiteľkovi, či nie? nám to všetko jedno! — Ale aby som dáko nezašiel ešte inde, a neprekročil hranice, v ktorých sa môže niekomu jeho nedobré držanie ku jeho polepšeniu, alebo inšim ku výstrahe, na javo dať, musím dokončiť môj dopis, spolu prosiac s hrabušickými katolíckmi Pána Boha, aby rozum učiteľa — organistu nášeho — keď že je mrákovou a dymom liberálnym zatiahnutý — osvietil, a vôľu jeho zatvrdlivú obmäkčil ráčil!

O druhom učiteľovi len to môžeme povedať, že nebol s nami, s ľudovou stranou; a keď nebol s nami, môžeme povedať podľa slov Krista Pána: „Kto nie je s nami, proti nám je!“ S Bohom! T . . .

STARÁ-TURA, 1. dec. 1896.

Vážený pán Redaktor!

Zaumienil som si, že o najnovšom staro-turanskom, povšimnutia hodnom pohybe aj väčšiemu kruhu obecnstvu niečo sdelím, a preto sa obraciam na Vás s tou prosbou, aby ste týchto mojich pár riadkov uverejniť ráčil.

Viem, že ctený čitateľ, jako v iných, tak aj v tomto mojom dopise o nejakom pri volbe prevedenom škandále dočítať sa domnieva, ale nie. Každý deň nám by(e o uši nové a nové potláčania kresťanstva zvláštne ale katolíctva a je nám tiež známo, že to zlé následky plodí, keď toto takých kresťanov vlastne katolíkov zastihne, ktorí jeden s druhým jak jedna reťaz silno spolu nedržia, a ponevác katolícké zásady tomuto najskorej odpomôcť môžu, po celej krajine začínajú sa zakladať katolícké spolky. U nás na Starej-Turej takéto niečo tiež sa za potrebné dokázalo a síce nie len včul, ale už aj v minulosti, ale polutovania hodné položenie! — nemal to kto započaf. Nedávno, len pred štyrmi mesiacmi dostali sme nového pána kaplána, ktorý pohnul vec zastaranú a hľa už to má aj výsledok. Minulú nedeľu t. j. 29. novembra po oznámení veci služnovskému úradu soslal utvoriace válné shromáždenia, na ktorom pri prítomnosti v hodnom počte shromáždených tiež aj z úradu vyslaného miestného notára a pri veľkej oduševnenosti prítomných v jednej výbornej reči vysvetlil účel utvorenia katolíckého kruhu. Potom vyzval shromáždenie, aby si predsedu a zapisníka zvolilo.

Jednohlasne zvolený bol za predsedu miestny dekan pán Rudolf Láng a za zapisníka rim. kat. učiteľ pán Ladislav Wágner. Po krátkej reči predsedy prečítané a vysvetľované byly z paragrafu na paragraf celé, už vypracované stanovy, ktoré prítomné shromáždenie bez všetkej zmeny a s veľkým oduševnením za dobré uznalo. Teraz zašleme stanovy k potvrdeniu ministerstvu vnútra a už len od toho závisí počiatok nášeho učinkovania. Bárš by si toto naše počínanie každá obec osvojila, vtedy by sme boli presvedčení, že sa to nikde viac neprihodí — jak nedávno u nás sa stalo — že jeden — katolícky učiteľ, vraj pre bruchobolenie nemohol ísť hlasovať a pravdepodobne ani jeden nepôjde snáď viac liberálnemu kandidátovi za korteša, čo by to aj jeho otec vystupoval.

Nech žijú za dobre ľudu zaujatí vodcovia, a tak nám bude Boh na pomoci.

Mladý Staroturau.

HOSPODÁRSTVO.

Sušenie jablk a hrušiek.

So sušením ovocia dakde sa riadne zaoberajú ľudia, a veru je u nich sušenie ovocie i neškodným prameňom dôchodku.

Teraz chcem čo-to prehovoriť o pravidlách sušenia hrušiek a jablk, lebo som presvedčený, že u nás ešte málo kto prehovoril o tomto predmete, už i z toho ohľadu neškodí tento predmet pojednávať, lebo keď dostanú hospodári chuť ovocie sušiť, doista budú ho i lepšie dorábäť a ovocné stromy bedlivejšie pestovať.

Ovocie na sušenie odložené musí byť zdravé, zrelé, ale nie prezrelé. Nikdy nesušme ovocie, ktoré je červavé, potlčené a nezrelé, abo prezrelé. Ovocie, ktoré sušiť mienime, má sa obrať, a nie striasť so stromu. Najlepšie je sušiť ovocie, ktoré nemá veľa vody v sebe; lebo vodnaté ovocie v sušenom stave je hužvovité a nechutné, následkom čoho nenie ono ani tak predajné a ani tej ceny nemá, jako to druhé.

Z jablk zvlášte tie sušme, ktorých vnútro je biele, abo trochu žlkavé, a ktoré vínovou chuťou vládnu.

Z hrušiek ale oddeľme pre sušiareň tie, ktoré sú tvrdšie, chrumkavé (jágerky, muškátelky, vínovky atď.)

Keď ovocie v celkosti chceme sušiť, musí byť ono menšie; chceme-li ho ale v pokrájanom stave mať, upotrebíme k tomu väčšie sorty, taktiež keď obkrájané sušeniny si žiadame. Obkrojené a porozkrajované sušeniny vždy majú väčšiu cenu, nežli také sušené ovocie, ktoré sa v celkosti usušilo.

Jablká a hrušky hneď sa nemajú sušiť, akonáhle sa oberú, lebo keď dlho stoja, veľa ztratia zo svojej zamatovej chuti. Musíme i o toto mať starosť, aby rozkrájané a obkrojené sušeniny zadržaly svoju bielu barvu, čo tak obsiahneme, jestli tie rozkrajky, abo obrané hrušky — jablká do slanej vody dáme (na 1 liter vody padne 5 gr. soli) na pár chvíľ.

Horúčosť, v ktorej sa ovocie suší, nech neprevyšuje 80—90 stupňov C., lebo vo väčšom teple ovocie buďto zhorí, abo veľmi nechutné zostane. Sušiť sa ale do tej doby má, zakaiaľ vodka ovocia natoľko shustne, že ani pri tom najväčšom stiskani nič sme neni v stave vytisnúť.

Usušené ovocie hneď treba vyňať zo sušiarne a na čerstvé povetrie dať, lebo v tomto páde zadrži ono svoju likotavú barvu a dobrú

chuť. Na stále miesto ale len vtedy odložme ovocie, keď ono už celkom ochladlo.

Sušiť v peci, na ohništi atď. neradíme nikomu. Keď v obci nikto nemá sušiarne, vtedy sama obec si ju má vystaviť, aby tak občania neodpadli od toho veľkého dôchodku, ktorý vyviera z riadne a pravidelne sušeného ovocia.

Urminčan.

ODKAZY REDAKCIE.

Uctive prosíme našich ct. predplatiteľov, aby číslo obalky, pod ktorou im noviny chodia, na koniec nám naznačili ráčili, lebo takto ľahšie si do knihy zapísať môžeme.

S úctou dávame na vedomosť každému tomu ct. predplatiteľovi, ktorý bol napomenutý na karte našej, že by si svoj dlh, t. j. dlžobu vyrovnal; aj tým, ktorí ešte kartu nedostali, ale s celoročnou predpl. cenou sú nám dlžni, — žeby si toto do 12-ho decembra t. roku vyrovnali, lebo, keď nie, novinky — bárs je nám veľmi ľuto, že takto musíme pokročiť, — zastavíme, ďalej ich neposielame.

Útraty máme veľké.

Žeby expedícia aj na ďalej v poriadku stála, prosíme nám všetky dlžoby pri najbližšom čase odoslať. *Expedícia „Kreštana“.*

X. Ponevác sme už 2 články mali vysadené, keď vaša zásielka prišla, jeden z vašich sme na druhý týdeň odložili. — Račišdorf. N. G. 4 zl. — J. L. V. Surany: 1 zl. — J. K. vo Sv. Juri 1 zl. — K. K. Lomna 2 zl. — F. K. 2 zl. 50 kr. — Dostali sme. — Košice: B. u Michala Vargu vo Vacove. Frašták F. C. v poriadku. — J. G. Rajec. Prosíme vás kolkokrát ste nám poslal peniaze, lebo my len o 3 zl. vieme. — K. J. Zvolen, v poriadku. — G. M. Frašták, do konca dec. 50 kr. — Cajla, Jozef Bauer. Vy ste nám za štyroch 6 zl. poslal, koľko ale máme každému zaznačiť, ste nedodal. Kalendáre idú. — Čhtelnica. Murár. Váš dopis sa uneskoril; veď je odovzdaná p. Lepsényimu, aby ju tento s ľudovou písárňou usporiadal. Ja som ďalej nemohol pokročiť v tejto záležitosti. Srdečný pozdrav.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korrešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je unovanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošťára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiť každý pošťový úradník *úplne za darmo*. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u pošťovej direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten ošoh, že pošťári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyslene.

Knižna polica.

Veľká ptiaga sveta výnde z tlače k vianocam a bude stát 75 kr. Dostať sa bude môcť u dp. Michala Varga vo Vacove.

Lurdský kalendár na rok 1897. vydal Koloman *Mészáros* v Budapešti, Ferencziek zárdája; cena s poštou 35 kr.

Žartovné novinky „**Herkó Páter**“ vychádzajú každý týždeň tu na 16, tu na 8 stranách.

Slováci v celej krajine nemajú druhých takýchto novínok, ktoré by v duchu katolíckom zastavali ľud a česaly, prenasledovali lakomstvo úžerníkov a násilie židov. Cena na celý rok 2 zl., predplatiť sa môže pod nápisom: Redakcia „Herkó Pátra“ Budapešť IV., Zsibárus u. 7.

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 8.05—8.55 zl. Raž 6.70—6.80 zl. Jačmeň na krm 4.10—4.45 zl. do páleníc 5.10—5.90 zl. na várku 6.50—8.00. Oves: 5.65—6.10. Kukurica: 4.25—4.30. Proso: 5.25—5.50. Vo Viedni každý mc. o 50 krov dražší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno: 08.75—09.50 Kc-nopné semeno: 08.55—09.00.

3. Strova: Veľká biela fizufa 7.25—7.75; tmavá 8.25—8.75 okruhlá: 7.25—7.75, tarkavá 6.00—6.50. Šošovica 08.00.15 00. Hrach 8.50—09.50. Čistý 13.50—14.00 zl.

4. Kupecké zelinové plody: Mak 00—00. Burgyňa 1.30—1.40. Cibuľa 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petržalem: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.

5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 2.20—2.50. Slama. Na postielanie: 1.30—1.50. Žup 1.65—1.85.

6. Siatie: Červená datelina 26—32. Lucerna 35—42 zl. Jarní ľadník 6.00—6.50 zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: a. 219 hospodárskych volov; 159 dojných kráv. Následovné boly ceny. Výborná pára volov do jarma do 000—000 zl. Dojné kravy: za jeden kus 000—000 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 3024 kusov oviec. Ceny: 14.50—16. zl. za páru, a 08—14 kr. za živý kilo. Sviňský trh: za kilogram 14—17. V salašoch 0000 kusov bolo umiestnené.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 26—30 zl. Vosk 164—165. Vajcá 40—42. Lej. Maslo I. 80—160 zl. II. 60—110 mc. Slanina 52.00—52.50, udená 56—00.57 zl.

9. Remeň funtový od 152—185 kl. tercy 135—156.

10. Kraviny vrázkované 165—175.

11. Tefaciny barnavé 12—13 kl. 420—440.

12. Tefaciny najl. víksovky 420—440, stredné 350—365 ažené a vrázkované 330—340, blysk. remeň najlepši 150—155 prsné listy 165—170.

Zodpovedný redaktor: Mikuláš Lepšényi.

Velebným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetky cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávaď na sklade sú a hneď sa môžu poslať: **Testimonium Confirmationis** 100 kusov 50 kr.

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

SOBÁŠNE A SMRTNÉ LISTY,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížočky pre údy občianskych spolkov a knížočky spláčováce.

 Kus týchto 12 stranových knížočiek so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr. okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek nariadenie, cirkevné, obecné a súkromné Odtisky a odposielá ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáť a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánev farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarne alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohľade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1895. (VIII., Práter-ulica 44.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.

LACNÉ POŽIČKY

(od 300 zl. hore)

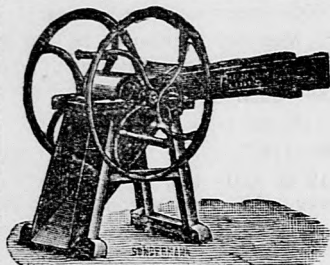
na majetok zeme vyprostredkuje

— JÁN DEÁK —
v NITRE

K listom vysvetlenie žiadajúcim sa pripojíť má 10 kr. marka.

MICHAL TRESKOŇ

V NAGY-BITTSE, (TRENCSÉN MEGYE)

fabrika na hospodárske mašiny, odporúča p. hospodárom žentúre, sečkovice, mlátačky, rajtáre, triery, rozsevačky, šrotovníky, struhadlá, mašiny na kapustu, mašiny na moržovania kukurice, pluchy a brány, amer. hrable mašiny na lámání stromovej kôry, mačkadlá na slad a borievky, cirkulárne pily, mangle na prádlo, decimálne váhy.

Obrazkové cenniky pošlem na žiadosť franko.

Papier makulatúrový

je k dostaniu u nás; metrický cent
stojí 6 zl. 50 kr.

TLAČIARENĚ

„SVÄTÉHO GERHARDA“

V BUDAPEŠTI, VIII. OKRES, PRÁTER-U. Č. 44.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najkúsnejšími francúzskymi písmenami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlačí týka, od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

Zvláštne vyzýva pozornosť preveleb. knazstva a obecných predstavenstiev na

úradné výtisky,

ktoré rýchlo, vkusne a čo najlacnejšie rozposiela.

Hlavná výhra
pripad.
500,000
mariek.

O z n a m
šťastia

Výhry
poisťuje štát.
Prvé fahanie
10 decembra.

Pozvanie k súčasťneniu sa na výhrach
veľkej peňazovej loterie od štátu Hamburgu poisťenej na
ktorej.

10 millionov 746,990 mariek

istotne musí sa vyhrať.

Výhry tejto výhodnej peňazovej loterie, ktorá podľa návrhu len 112,000 žrebov obsahuje, sú nasledovné, totiž:

Tá najväčšia výhra je prípadne 500,000 mariek.

Prvá výhra	300,000 mariek.
1 výhra a	200,000 mariek.
1 výhra a	100,000 mariek.
2 výhry a	75,000 mariek.
1 výhra a	70,000 mariek.
1 výhra a	65,000 mariek.
1 výhra a	60,000 mariek.
1 výhra a	55,000 mariek.
2 výhry a	50,000 mariek.
1 výhra a	40,000 mariek.
3 výhry a	20,000 mariek.
21 výhry a	10,000 mariek.
46 výhry a	5000 mariek.
106 výhry a	3000 mariek.
206 výhry a	2000 mariek.
782 výhry a	1000 mariek.
1348 výhry a	400 mariek.
42 výhry a	300 mariek.
138 výhry a	200, 150 mariek.
35327 výhry a	155 mariek.
8961 výhry a	134, 104, 100 mariek.
9249 výhry a	73, 45, 21 mariek.

Spolu **56,240** výher, a prídu za niekoľko mesiacov v 7 oddeleniach k istému rozhodnutiu.

Hlavná výhra 1-nej triedy obsahuje 50,000 mariek, vstupuje v 2-tej triede na 55,000 mariek, v 3-tej na 60,000 m., v 4-tej na 65,000 m., v 5-tej na 70,000 m., v 6-tej na 75,000 m., v 7-mej na 200,000 m., a s odmenou 300,000 m. prípad. na 500,000 m.

Na prvé výhrove fahanie, ktoré je úradne určené, 10 dec. 1898. stojí

Celý pôvodný žreb len 3 zl. 50 kr.
Pol pôvodného žrebu len 1 zl. 75 kr.
Štvrtka pôvodného žrebu len — zl. 90 kr.

Každý z účastných dostane odo mňa po výťahu hneďky úradný soznam bez toho, že on musel písať. Rozvrh losovania so štátnym erbom, na ktorom vkladky a podelenie výher na 7 tried je vidno, popredku zdarma posielam.

Vyplacanie a rozposilka výhrových peňazi odo mňa zrovna na patričných rýchlo a v najprísnejšej tajnosti sa deje.

Objednenia prosím poštovou poukážkou alebo i doberkou.

Nech sa tedy, komu sa ľúbi, obráti s jeho nariadením pre najbližšie fahanie, hneď, predsa až do

10 december toho roku

dôverne na

JOSEFA HECKSCHER,

bankár a smenková účtovna v Hamburgu.

1-1